Euroopan unionin osarahoittama

Irina Kujanpää
Enni Jaatinen
Kati Viljakainen
Joonas Honkimaa
Minna Karvinen
Anu Nuutinen
Mirja Harvistola

Kaakkois-Suomen tilannekuva 2026

Heijastuksia Etelä-Karjalaan, Etelä-Savoon ja Kymenlaaksoon vaikuttavista ilmiöistä

Sisällys

Johdanto 4
LUOTTAMUS 6
Rajalla 7
Turvallisuus 8
Data 9
Tekoäly 10
ELINVOIMA 11
Kuka meitä hoitaa tulevaisuudessa? 12
Ikääntyvän väestön houkuttelu 13
Jatkuvan oppimisen tarve 14
Yritykset ja elinvoima 15
UUDISTUMINEN 16
Uskallusrohkeus 17
Kasvu vai sopeutuminen? 18
Tahattomat seuraukset – mitä uusia ongelmia nyt luodaan? (do no harm) 19
Rahat vai hyvinvointi – millä kehitystä mitataan? 20
Tilannekuvasta tulevaisuuteen 21
Lähdeluettelo 22

Kirjoittajat

Kujanpää, Irina, tutkimuspäällikkö, Luovan talouden tutkimusyksikkö, Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu Xamk

Jaatinen, Enni, TKI-asiantuntija, Luovan talouden tutkimusyksikkö, Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu Xamk

Viljakainen, Kati, projektipäällikkö, Luovan talouden tutkimusyksikkö, Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu Xamk

Honkimaa, Joonas, kehittämispäällikkö, Elinvoimapalvelut, Kouvolan kaupunki

Karvinen, Minna, projektiasiantuntija, yrittäjyys, Ammattiopisto Samiedu

Nuutinen, Anu, lehtori, Liiketoimintayksikkö, LAB-ammattikorkeakoulu

Harvistola, Mirja, projektipäällikkö, Liiketoimintayksikkö, LAB-ammattikorkeakoulu

Julkaisun tekstien puhtaaksikirjoittamisessa ja kuvien tuottamisessa on hyödynnetty ChatGPT-tekoälyä. Kaikkien tekstien ja kuvien oikeellisuus on kuitenkin ihmisen tarkastamaa.

Kannen kuva: Irina Kujanpää

Johdanto

Kaakkois-Suomi elää ajassa, jossa muutos ei ole poikkeus. Kaakon kolme maakuntaa – **Etelä-Karjala, Etelä-Savo ja Kymenlaakso** – ovat jokainen omanlaisiaan alueita. Maakuntien tilanteissa on kuitenkin paljon yhteisiä teemoja.

Tämä julkaisu nostaa esiin alueen maakunnille yhteisiä, keskeisesti alueen tulevaisuuteen vaikuttavia ilmiöitä. Ilmiöt eivät ole uusia, eivätkä välttämättä yllättäviäkään. Monelle jo tuttujen ilmiöiden tarkasteleminen maakuntien tilannekuvien yhteisessä koonnissa voi kuitenkin auttaa ymmärtämään käynnissä olevia muutoksia ja niiden vaikutuksia alueen tulevaisuudelle. Tämä julkaisu tarjoaa näkökulmia siihen, mitä on tapahtumassa ja katsauksia maakuntien todellisuuteen. Ennen kaikkea se kannustaa pohtimaan, mitä voimme tehdä seuraavaksi.

Kaakkois-Suomen tilannekuva kietoutuu kolmen toisiinsa kietoutuvan teeman ympärille. **Luottamus, elinvoima ja uudistuminen** teemoittavat ilmiöitä alueen tulevaisuudelle keskeisten kysymysten kautta: mihin uskallamme tässä ajassa luottaa, pystymmekö ylläpitämään alueiden elinvoimaa ja uskallammeko uudistua. Teemojen alla jokainen ilmiö on kuvattu lyhyesti kokonaisuutena. Kukin ilmiö esittelee myös maakuntakohtaisia esimerkkejä siitä, miten ilmiö näkyy maakunnan arjessa ja käytännöissä.

Muutoksissa kyse ei ole vain haasteista. Muutokset tuovat mukanaan aina myös mahdollisuuksia. Keskeinen kysymys on, miten muutoksiin suhtaudutaan ja reagoidaan: onko alue vääjäämättä matkalla kadotukseen vai osataanko muutoksista löytää uusia mahdollisuuksia: mahdollisuuksia uudelle liiketoiminnalle, osaamiselle, yhteistyölle ja alueen elinvoiman vahvistamiselle. Löytyykö alueelta myös riittävästi rohkeutta tarttua näihin mahdollisuuksiin?

Julkaisu on koottu useiden alueellisten oppilaitosten sekä kehittämisorganisaatioiden yhteistyönä KaakkoACT – ennakoiva tieto toiminnaksi-hankkeessa. Ilmiöitä on kerätty yhteiskehittämisen periaattein hankkeen järjestämistä ennakointiin liittyvistä tilaisuuksista, työpajoista ja kyselyistä. Osallistujina on ollut yrittäjiä, työllisyysalueen sekä koulutus- ja kehittämisorganisaatioiden edustajia ja muita työelämän edustajia. Näiden lisäksi ilmiötyöskentelyssä on hyödynnetty maakuntien viimeisimpiä maakuntaohjelmia ja niihin luotuja tilannekuvia. Ilmiökokonaisuutta on hahmoteltu ja järjestetty KaakkoACTin hanketiimin voimin, päätyen julkaisussa esiteltäviin, keskeisiksi koettuihin ilmiövalintoihin.

Tämä kokonaisuus kutsuu tarkastelemaan tuttua ympäristöä uusin silmin – ja löytämään suunnan, joka ei synny sattumalta, vaan tekemällä.

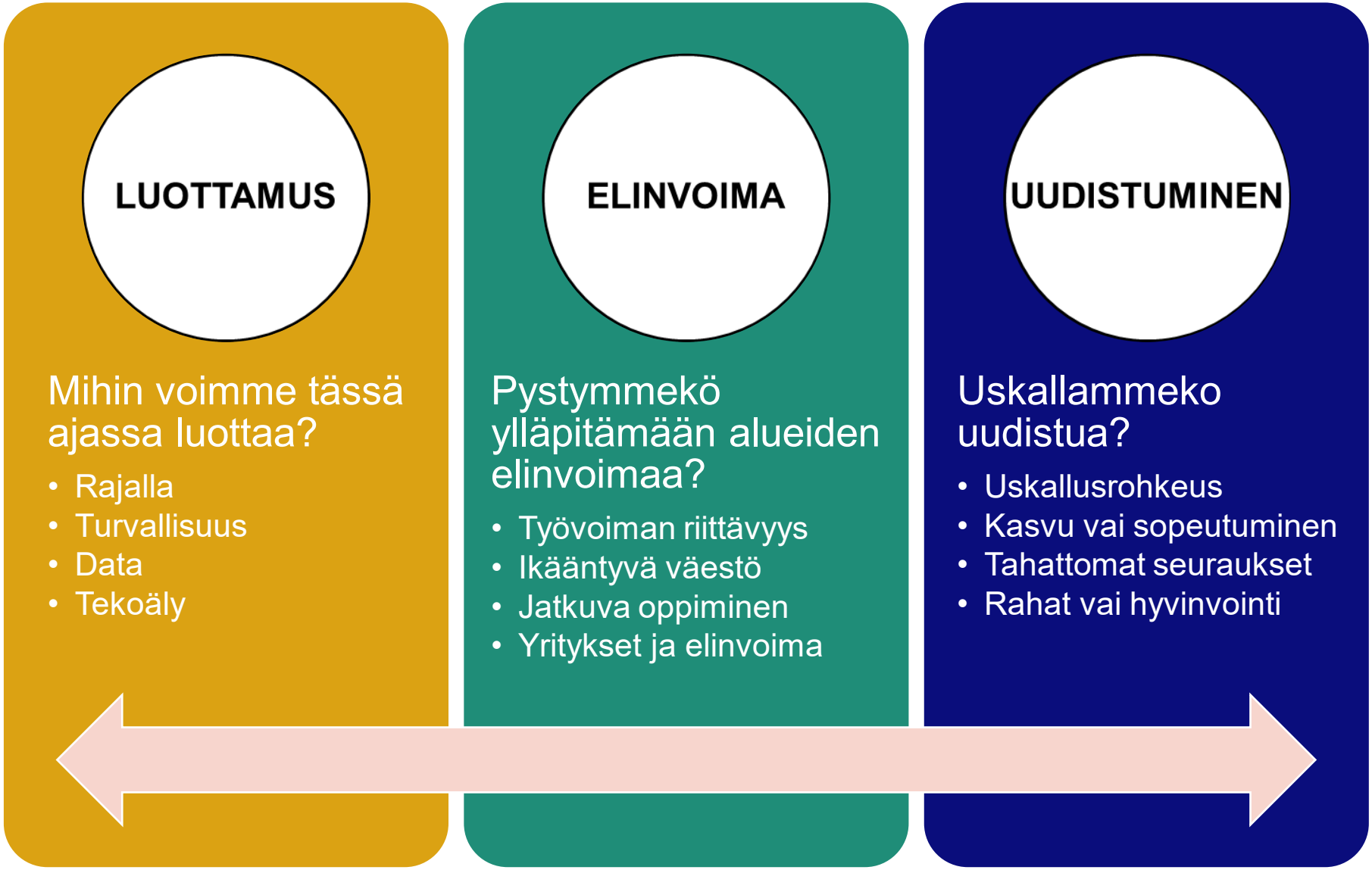
LUOTTAMUS
Mihin voimme tässä ajassa luottaa?
• Rajalla
• Turvallisuus
• Data
• Tekoäly
ELINVOIMA
Pystymmekö ylläpitämään alueiden elinvoimaa?
• Työvoiman riittävyys
• Ikääntyvä väestö
• Jatkuva oppiminen
• Yritykset ja elinvoima
UUDISTUMINEN
Uskallammeko uudistua?
• Uskallusrohkeus
• Kasvu vai sopeutuminen
• Tahattomat seuraukset
• Rahat vai hyvinvointi

LUOTTAMUS

Mihin voimme tässä ajassa luottaa?

Kaakkois-Suomen toimintaympäristö on muuttunut nopeasti ja monitasoisesti. Alueella muutokset myös näkyvät poikkeuksellisen konkreettisesti. **Raja**, **turvallisuus**, **data** ja **tekoäly** vaikuttavat suoraan arkeen, elinkeinoelämään ja alueen kehitykseen. Samalla luottamuksen perusta on muuttumassa: aiemmin vakaana pidetty ympäristö on altis nopeille muutoksille, ja tulevaisuuden ennakoitavuus on heikentynyt.

Luottamus ei ole enää itsestäänselvyys. Se rakentuu tiedon läpinäkyvyydestä, toimivista järjestelmistä, yhteistyöstä ja kyvystä toimia myös epävarmuudessa. Näkyvä todellisuus ja näkymätön data rakentavat yhdessä luottamusta. Epävarmuus ei poistu, mutta sen kanssa voidaan oppia toimimaan.

Kaakkois-Suomen maakunnille luottamus on keskeinen edellytys: ilman sitä ei synny investointeja, kumppanuuksia eikä halua sitoutua alueeseen. Siksi keskeinen kysymys ei ole vain, mihin voimme luottaa – vaan miten luottamusta rakennetaan aktiivisesti muuttuvassa ajassa. Tarvitaan ymmärrystä siitä, mihin alue voi turvallisesti nojata ja mitä taas on rakennettava uudestaan. Kysymys ei ole vain siitä, mihin luotamme – vaan miksi.

Rajalla

Kaakkois-Suomessa raja on osa arkea. Rajan sulkeutuminen on vähentänyt merkittävästi ostos- ja matkailuvirtoja, joihin moni alueen yritys ja palvelu oli pitkään tukeutunut. Vaikutukset ovat osuneet erityisesti kauppaan, palveluihin ja matkailuun, mutta samalla ne ovat pakottaneet etsimään uusia suuntia ja asiakasryhmiä. Samalla alueen identiteetti raja-alueena on ollut murroksessa. Aiemmin tiivis yhteistyö venäläisten toimijoiden kanssa on päättynyt. Kansainvälisyys ei ole kadonnut, mutta sen muodot ja painotukset ovat muuttuneet. ”Seutu kiinnostaa nyt laajasti Suomessa ja ulkomailla,” tiivistää tutkijatohtori Virpi Kaisto Itä-Suomen yliopiston tutkimuslaitokselta.

Etelä-Karjalassa toimintatarpeita ennakoidaan yhteistuumin

Rajaton/Rajat on -ennakoiva työpaja keräsi helmikuussa 2026 Lappeenrantaan yritysten, koulutus- ja kehitysorganisaatioiden edustajia. Työpajaa alustivat Lappeenrannan kaupunginjohtaja, Nuijamaan tullin päällikkö ja yrityksen edustaja. Tilaisuus tarjosi aktiivisen keskustelun lisäksi tietoa siitä, millaisia toimenpiteitä maakunnassa tarvittaisiin raja-alueella kohdattaviin muutoksiin liittyen. (LAB 2026.)

Etelä-Savossa Naton läsnäolo avaa uusia mahdollisuuksia

Naton uusi pohjoinen maavoimajohtoporras (Multi-Corps Land Component Command, MCLCC) aloitti toimintansa Mikkelissä 2025. Toiminta alkoi noin 10 henkilön vahvuudella (maavoimat.fi).

Naton yksikön tuleminen Etelä-Savoon vahvistaa alueen imagoa ja tulee olemaan tärkeää myös alueella toimiville yrityksille. Vuoden 2025 alkaneen Savo Defence-hankkeen tarkoituksena on rakentaa tarjontaa puolustusvälineteollisuudelle ja kehittää yritysten valmiuksia osallistua kansainvälisiin hankkeisiin (Savo Defence s.a.).

Nato-työntekijät saapuvat alueelle perheidensä kera. Tällä on niin alueen vaikutusta asuntokauppaan kuin koulumaailmaankin. Nato-upseerit perheineen saavat Mikkelin kaupungilta esitteen, jossa kerrotaan käytännön arkisista asioista kotoutumista tukemaan. Kaupunki on lisäksi valmis tarjoamaan perheiden lapsille kansainvälisen koulupolun, jossa opetuskielinä ovat sekä englanti ja suomi.

Kokonaisuudessaan Naton sijoittuminen Etelä-Savoon toimii merkittävänä vetovoimatekijänä, joka kytkee alueen tiiviimmin kansainvälisiin verkostoihin ja luo pitkäjänteisiä mahdollisuuksia sekä elinkeinoelämälle että alueelliselle kehittämiselle.

Kymenlaakso

Kymenlaaksossa rannikon satamat ja merireitit ovat alttiita monenlaisille häiriöille. Viime aikoina otsikoihin ovat nousseet muuttuvan turvallisuusympäristön siivittäminä varjolaivastot, liputtomat alukset, tietoliikennekaapelit ja GNSS-häiriöt.

Myös muut ilmiöt korostuvat rannikkoalueella: talviolosuhteet, jäätilanteet ja ilmastonmuutoksen aiheuttamat sään ääri-ilmiöt lisäävät vaatimuksia varautumiselle ja tekniselle osaamiselle. (Mikkelsson 2026.)

Turvallisuus

Turvallisuudesta on tullut läpileikkaava teema, joka kytkeytyy niin osaamiseen, työelämään kuin alueen vetovoimaankin. Muuttunut geopoliittinen tilanne, huoltovarmuuden korostuminen ja infrastruktuurin kriittisyys näkyvät koulutuksessa, yritystoiminnassa ja julkisessa keskustelussa. Samalla korostuu yksilöiden ja yhteisöjen resilienssi: kyky toimia, sopeutua ja palautua muutoksista.

Etelä-Karjala varautuu häiriöihin

Etelä-Karjalassa turvallisuus näkyy erityisesti rajan läheisyyden kautta. Tullin ja muiden viranomaisten rooli korostuu muuttuneessa tilanteessa, ja varautuminen erilaisiin häiriöihin on arkipäiväistynyt. Turvallisuusosaaminen on noussut osaksi alueen keskustelua ja kehittämistä.

Etelä-Savon turvallisuusverkosto luo liiketoimintamahdollisuuksia

Etelä-Savo on pk-yritysvaltainen maakunta, jossa haetaan uutta elinvoimaa turvallisuus- ja puolustussektorin liiketoiminnasta. Savo Defence -verkosto on syntynyt tähän tarpeeseen, jonka geopoliittinen epävarmuus ja sen myötä alkanut puolustusteollisuuden kasvu ovat luoneet.

Verkostossa on mukana noin 70 yritystä, joista valtaosa toimii siviilimarkkinoilla ja tuo puolustussektorille kaksoiskäyttöön soveltuvia tuotteita ja palveluita. Kyse on laajasta kokonaisuudesta, johon kuuluvat logistiikka, liikkuvuus, alihankintaketjut, teknologia, terveyteen ja kuntoutukseen liittyvät ratkaisut sekä energia- ja infrastruktuurijärjestelmät.

Yhdessä toiminen avaa osallistumisen mahdollisuuksia – luodaan kumppanuuksia ja parannetaan niin kotimaisia kuin kansainvälisiäkin yhteyksiä. Samalla verkosto toimii oppimisympäristönä, jossa yritykset voivat realistisesti arvioida soveltuvuuttaan uuteen markkinaan. (Rantala 2026.)

Kymenlaaksossa huolehditaan kriittisten alojen osaamisesta

Kymenlaaksossa turvallisuus kytkeytyy vahvasti koulutukseen ja huoltovarmuuteen. Ammatillisessa koulutuksessa kehitetään osaamista, joka tukee kriittisten toimintojen ylläpitoa myös poikkeusoloissa. Turvallisuus näkyy käytännön osaamisena, joka vahvistaa alueen toimintakykyä erilaisissa tilanteissa

Data

Data on noussut keskeiseksi resurssiksi, joka muokkaa Kaakkois-Suomen elinvoimaa ja kilpailukykyä. Data määrittää ymmärrystä ja kytkeytyy laajasti eri toimialoihin. Se lukeutuu osaksi alueen älykkään erikoistumisen kehittämiskärkiä vaikuttaen siten myös investointeihin ja pidemmän aikavälin vaikutuksiin tähtääviin toimenpiteisiin. Datan hyödyntäminen mahdollistaa uusien palveluiden ja liiketoimintamallien syntymisen. Samalla korostuu kyky tulkita, hallita ja suojata dataa muuttuvassa teknologisessa ympäristössä.

Etelä-Karjalassa data uudistaa liiketoimintaa

Etelä-Karjalassa data nähdään osana alueen älykkään erikoistumisen kehittämistä. Osaamisen vahvistaminen ja datan hyödyntäminen tukevat alueen yritysten uudistumista ja investointien houkuttelua.

”Etelä-Savossa ja Kymenlaaksossa ollaan siirtymässä metsäteollisuudesta datateollisuuteen.”

Etelä-Savossa ja Kymenlaaksossa datan jakaminen ja hyödyntäminen ovat talouden ja palveluinnovaatioiden kehittämisen keskiössä. Kymenlaakson perinteikkään metsäteollisuuden alasajon myötä tyhjiksi jääneet teollisuusalueet voivat herätä uudelleen henkiin: meneillään on siirtymä metsäteollisuudesta datateollisuuteen.

Digitaalisella ja dataan pohjautuvalla osaamisella on vaikutusta sekä yritysten että julkisen sektorin kehitykseen. Datan laajamittaisen kehittämisen näkökulmasta on kriittistä, että kehittämistyö pitää sisällään kolme osa-aluetta: dataa, kapasiteettia (tekniset resurssit) ja osaamisen. Jos jokin näistä puuttuu, jää kehitys vajaaksi.

Digipalveluiden hyödyllisyys ja luotettavuus varmistuu, kun toiminta perustuu laadukkaaseen ja turvalliseen dataan. Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun tutkimusyksikkö Digitalia on kehittänyt menetelmiä ja infraa, jotta tieto ja osaaminen on ajantasaista. Tutkimusyksikön johtaja Stina Westman mainitsee, että esimerkiksi kvanttilaskenta voi murtaa nykyisiä salauksia, mikä vaikuttaa datan turvallisuuteen ja vaatii uusien ratkaisujen kehittämistä tiedon suojaamiseksi.

Mikkelissä sijaitseva Digitalian oma tutkimusympäristö, MemoryLab, auttaa yritystoimijoita ja julkisia toimijoita tunnistamaan konkreettiset datamassojen ja tekoälyn hyödyntämisen mahdollisuudet (memorylab.fi). Tutkimusyksikössä on käytössä oma supertietokone, Hippu, joka on sijoitettu Mikkeliin. Hippu tehostaa suurten tietomäärien käsittelyä ja mahdollistaa esimerkiksi tehdä omia toteutuksia datan jalostamiseksi.

Savonlinnassa digitaalinen ja dataan pohjautuva osaaminen keskittyy enemmän soveltamiseen. Savonlinnan kampuksella toteutetaan koulutusta digitaalisista palveluista sosiaali ja terveysalalla, mikä osaltaan vahvistaa alan asiantuntijuutta ja tutkimuksellista kehittämistä. Tutkimus painottuu erityisesti etäpalveluihin, digitaaliseen toimijuuteen, tiedolla johtamiseen sekä käyttäjälähtöisten digitaalisten ratkaisujen arviointiin. (Westman 2026.)

Tekoäly

Tekoälyn myötä emme tiedä, mihin voi enää luottaa. Tekoäly muuttaa tapaa, jolla tietoa tuotetaan, käytetään ja ymmärretään. Ilmiönä tekoäly haastaa pohtimaan, mikä on ihmisen ja teknologian rooli tulevaisuudessa. KaakkoACT:n keskusteluissa on nostettu esiin tekoälyn mukanaan tuomia uusia mahdollisuuksia, mutta myös kysymyksiä luotettavuudesta, eettisyydestä ja kestävyydestä. Tekoälyn käyttö vie moninkertaisesti energiaa perinteisiin verkkohakuihin verrattuna.

Sitran keväällä 2025 keräämissä heikoissa signaaleissa on tunnistettu tekoälyhäpeä, jonka voi linkittää samanlaiseksi kuin lentohäpeän. Häpeän taustalla vaikuttavat erityisesti tekoälyn merkittävä energia- ja resurssikulutus sekä huoli työn, osaamisen ja ihmissuhteiden muuttumisesta.

Etelä-Karjala

Etelä-Karjalassa tekoälyä tuodaan käytäntöön erityisesti yritysten arjessa. Alueella toteutettavat hankkeet tukevat mikro- ja pk-yrityksiä ottamaan tekoälyä käyttöön esimerkiksi markkinoinnissa, viestinnässä ja asiakastyössä. Tekoäly nähdään keinona tehostaa toimintaa, parantaa kilpailukykyä ja kehittää uusia palveluita. Samalla panostetaan osaamisen kehittämiseen ja käyttöönoton kynnyksen madaltamiseen, jotta teknologia ei jää vain harvojen käyttöön, vaan leviää laajemmin alueen yrityskenttään.

Etelä-Savossa pohditaan tekoälyhäpeää

Tekoälyhäpeä näyttäytyy Etelä-Savossa usein hienovaraisena pohdintana: voiko tekoälyä käyttää ilman, että se heikentää asiantuntijuutta tai on ristiriidassa kestävien arvojen kanssa.

Alueen koulutus- ja kehittämisorganisaatioissa ilmiöön on vastattu avoimuudella ja yhteisillä pelisäännöillä: tekoälyn käytöstä keskustellaan yhdessä, sitä opitaan hyödyntämään tietoisesti ja sen rooli määritellään tukevaksi, ei määrääväksi.

Kymenlaakso

Kymenlaaksossa tekoäly näyttäytyy kaksijakoisena ilmiönä: se on samanaikaisesti merkittävä mahdollisuus ja uusi riski. Yrityksissä tekoälyä hyödynnetään jo prosessien automatisoinnissa, asiakaspalvelussa ja liiketoiminnan kehittämisessä, mutta samalla sen käyttö lisää kyberturvallisuuteen liittyviä uhkia ja vaatii uudenlaista varautumista. Alueella korostuu tarve ymmärtää tekoälyn vaikutukset kokonaisvaltaisesti – ei vain teknologiana, vaan osana liiketoiminnan, turvallisuuden ja osaamisen kehittämistä.

ELINVOIMA

Pystymmekö ylläpitämään alueiden elinvoimaa?

Etelä-Karjala, Etelä-Savo ja Kymenlaakso kohtaavat samansuuntaisia haasteita **työvoiman saatavuuden, väestön ikääntymisen ja muuttoliikkeen, riittävän osaamisen ylläpidon ja yritysten toiminnan jatkuvuuden** osalta. Kaakkois-Suomessa ikääntyvän väestön määrä kasvaa Suomen nopeimmin samalla, kun työikäisten osuus laskee. Nämä kehityskulut vaikuttavat suoraan palveluiden järjestämiseen, yritystoimintaan, yhteisöihin ja alueen houkuttelevuuteen. Kyse on siitä, haluavatko ihmiset tulla, jäädä ja rakentaa elämäänsä ja liiketoimintaansa alueella.

Elinvoima ratkaisee alueen tulevaisuuden. Kyse ei ole vain talouskasvusta, vaan siitä, miten alueet pystyvät säilymään toimivina, vetovoimaisina ja elinkelpoisina muuttuvissa olosuhteissa. Elinvoima rakentuu ihmisistä, toimivista palveluista, osaamisesta ja yhteisöllisyydestä. Sen pohjana toimii se, että ihmiset kokevat alueen merkitykselliseksi. Lopulta kyse onkin vain siitä, mikä tekee alueesta elävän.

Voidaanko väestön muutos nähdä myös mahdollisuutena ja kehittää palveluita ja työelämää uudella tavalla, vahvistaen samalla arjen toimivuutta? Väestön muutos ja siihen liittyvät tekijät eivät ole vain haasteita – ne ovat osa suurempaa suunnanmuutosta. Kun muutos koostuu useista osista, voidaan muutoksen suuntaan vaikuttaa monilta osin. Pienetkin arkea parantavat ratkaisut rakentavat vaikuttavat siihen, mihin suuntaan kokonaisuus kulkee. Suunta ratkaisee enemmän kuin vauhti.

Kuka meitä hoitaa tulevaisuudessa?

Kaakkois-Suomessa ikääntyvän väestön määrä kasvaa nopeimmin Suomessa ja merkittävä määrä nuoria aikuisia muuttaa opiskelun ja työn perässä suurempiin kasvukeskuksiin. Työikäisten osuuden lasku heikentää taloudellista huoltosuhdetta. Työvoiman saatavuuden ja palveluiden turvaamiseksi tarvitaan kansainvälistä työvoimaa ja koulutusperusteista maahanmuuttoa.

Etelä-Karjalassa hoivan tarve ja rahoitus eivät kohtaa

Etelä-Karjalassa hoivan tulevaisuus näyttäytyy ristiriitaisena. Samaan aikaan kun väestö ikääntyy ja hoivapalveluiden tarve kasvaa, on hyvinvointialueella jouduttu tekemään mittavia henkilöstövähennyksiä taloudellisten paineiden vuoksi.

Tilanne konkretisoituu arjessa erityisesti kotihoidossa ja palveluasumisessa, joissa työvoiman tarve on jatkuvaa. Osa irtisanotuista työntekijöistä onkin kutsuttu takaisin töihin vastaamaan kasvavaan hoivatarpeeseen. (Hannus 2026) Tämä kuvastaa laajempaa ilmiötä: työvoimaa tarvitaan, mutta resurssit sen palkkaamiseen ovat rajalliset.

Etelä-Karjalassa hoivan tulevaisuus ei ratkea yhdellä keinolla. Tarvitaan uusia toimintamalleja, työn organisointia, teknologian hyödyntämistä sekä ratkaisuja työvoiman saatavuuteen. Samalla keskeiseksi kysymykseksi nousee, miten palvelut turvataan tilanteessa, jossa sekä kysyntä että paineet järjestelmää kohtaan kasvavat samanaikaisesti.

Etelä-Savo on etähoidon edelläkävijä

Etelä-Savo on edelläkävijä etähoidossa: hoitajat ja lääkärit voivat työskennellä jopa 100 % etänä. Digivastaanotot ovat lyhentäneet odotusaikoja. Ikääntyneiden kotihoidossa on haasteita. Sairastavuus- ja työkyvyttömyysindeksit ovat valtakunnan heikoimpia, mikä lisää palvelupainetta. Etelä-Savon hoivan tulevaisuus rakentuu kolmen voiman varaan:

- digitalisaatio ja etäpalvelut
- kansainvälinen rekrytointi ja monialainen osaaminen
- rakenteellinen muutos ja ennaltaehkäisy.

Kymenlaaksossa kehitetään vetovoimaa kansainvälisen työvoiman löytämiseksi

Kouvolan kaupungin kansainvälisyysstrategia painottaa sekä työ- ja koulutusperäistä maahanmuuttoa että kotouttamisen tukemista. Kansainvälisten osaajien juurtuminen Kymenlaaksoon on haastavaa, koska suuri osa heistä suuntaa edelleen kasvukeskuksiin. Vetovoiman ytimessä ovat työnantajien valmius palkata kansainvälisiä osaajia sekä kyky tehdä heistä ”uusi normaali” paikallisessa työelämässä. Kymenlaakson on löydettävä ne vahvuudet, jotka saavat osaajat jäämään, ja rakennettava vastaanottavampi ympäristö, jossa kielitaito tai tausta ei muodostu esteeksi työllistymiselle.

Ikääntyvän väestön houkuttelu

Onko suuri ikääntyvän väestön osuus ongelma vai vetovoimatekijä? Ikääntyvää väestöä voidaan tarkastella mahdollisuuksien kautta. Kaakkois-Suomi voi tarjota houkuttelevan ympäristön asumiseen, vapaa-aikaan ja palveluiden käyttöön. Monipaikkaisuus ja muuttuvat elämäntavat lisäävät alueen todellista väestöpohjaa ja luovat kysyntää uusille palveluille. Voisiko Saimaasta muodostua Suomen oma Balaton?

Etelä-Karjalan mummot matkustelevat

Ikääntyvän väestön rooli on muuttumassa passiivisesta palveluiden käyttäjästä aktiiviseksi toimijaksi ja kuluttajaksi. “Mummola” ei enää tarkoita yhtä pysyvää paikkaa, vaan yhä useammin liikkuvaa ja monipaikkaista elämäntapaa. Isovanhemmuus elää murrosta: aikaa vietetään yhdessä kylpylämatkoilla, tapahtumissa ja vapaa-ajan ympäristöissä, joissa yhdistyvät hyvinvointi, elämykset ja yhteinen tekeminen eri sukupolvien kesken.

“Mummo maailmalla” on ilmiö, jossa eläkeikäiset hakevat uusia kokemuksia, palveluita ja yhteisöjä myös oman kotiseutunsa ulkopuolelta.

Etelä-Karjalassa tämä ilmiö avaa mahdollisuuksia erityisesti matkailulle, hyvinvointipalveluille ja monisukupolvisille palvelukokonaisuuksille. Saimaan ympäristö, kylpylät ja luonto tarjoavat luontevan alustan kehittää palveluita, jotka vastaavat sekä ikääntyvien että heidän perheidensä tarpeisiin. Samalla ilmiö haastaa pohtimaan, miten alue voi profiloitua paikkana, jossa ikääntyminen ei tarkoita vetäytymistä, vaan aktiivista, liikkuvaa ja merkityksellistä elämäntapaa.

Etelä-Savo tarjoaa laatuarkea kakkoskotien kautta

Etelä-Savo on kausittain jopa 100 000–108 000 henkilön verran suurempi kuin virallinen väkiluku antaa ymmärtää. Suuri osa tästä väestöstä on ikääntyneitä vapaa-ajan asukkaita, jotka viettävät alueella yhä pidempiä jaksoja, erityisesti etätyön ja joustavamman elämäntavan myötä. [esavoennakoi.fi]

Etelä-Savossa on kehitetty erilaisia asumismuotoja (ikäystävällisiä asumis- ja liikkumisratkaisuja). Myös digitaalisia sotepalveluja on kehitetty.

Edellä mainitut toimenpiteet ovat vaikuttaneet mm. pidentyneinä oleskeluaikoina ja lisääntyneinä palveluiden käyttönä.

Kymenlaaksossa palvelut ovat lähellä

Etelä-Kymenlaaksossa erityisesti rannikkoalueiden merellisyys, puistot ja kulttuuritarjonta houkuttelevat ikääntyviä, jotka etsivät rauhallista mutta palveluiden äärellä olevaa elinympäristöä. Kotkan ja Haminan seudulla kehitetäänkin ikäystävällisiä asumisratkaisuja, joissa yhdistyvät palveluiden läheisyys, esteettömyys ja luontoympäristö.

Samalla Kymenlaaksossa panostetaan hyvinvointiin ja aktiiviseen ikääntymiseen. Kotkan seudulla kehitetään palveluita, jotka tukevat ikääntyvien osallisuutta ja hyvinvointia. Tavoitteena ei ole ainoastaan houkutella uusia asukkaita, vaan rakentaa ympäristö, jossa ikääntyvät voivat elää aktiivista ja merkityksellistä arkea.

Jatkuvan oppimisen tarve

Työelämän muutos on kiihtynyt, minkä johdosta osaaminenkin vanhenee nopeasti. Enää ei riitä, että on kerran opiskellut ammattiinsa, vaan osaamista on päivitettävä ja suunnatta uudestaan. Perinteiset koulutuspolut eivät yksin riitä vastaamaan jatkuvan oppimisen tarpeeseen, vaan oppiminen siirtyy yhä enemmän työelämän sisään ja sen rinnalle.

Työelämässä oleellista onkin kyky oppia uutta, soveltaa osaamista eri tilanteissa sekä toimia monialaisissa ja kansainvälisissä ympäristöissä. Jatkuva oppiminen ei ole vain yksilön vastuulla, vaan edellyttää rakenteita, jotka mahdollistavat joustavat koulutuspolut, työelämälähtöiset oppimisympäristöt ja nopean reagoinnin osaamistarpeisiin. Suurin kysymys tällä hetkellä kuitenkin on: kuka tämän kaiken maksaa.

Etelä-Karjalassa pohditaan tulevaisuuden työelämätaitoja

Etelä-Karjalassa toteutetussa, KaakkoAct-hankkeen toteuttamassa Mitkä ovat tulevaisuuden työntekijän tärkeimmät ominaisuudet? -kyselyssä 69 vastaajan mukaan kyky ja halu oppia uutta on selvästi tärkein tulevaisuuden työntekijän ominaisuus. Myös muut muutoksissa pärjäämiseen liittyvät tekijät koettiin tärkeiksi, kun taas vähiten ääniä keräsivät tuottavuus ja tuloksellisuus. (Nuutinen 2025.)

Etelä-Savo kaipaa osaajia

Etelä-Savossa jatkuvan oppimisen tarve konkretisoituu osaajapulana erityisesti sote-alalla, teollisuudessa ja palvelualoilla sekä työn murroksena pk-yrityksissä. Maakunnan koulutustasoindeksi on selvästi alle valtakunnallisen keskiarvon, vaikka kehitys on ollut nousujohteista. [peda.net], [esavoennakoi.fi].

Alueella on tunnistettu tarve rakentaa yhteisiä oppimis- ja tekemisympäristöjä, joissa koulutusorganisaatiot, yritykset ja kehittäjät kohtaavat. Osaaminen rakentuu aidoissa työelämätilanteissa ja oppiminen on matalan kynnyksen toimintaa. Kehittämällä koulutustoimijoiden yhteistyömalleja, työelämälähtöisiä koulutuspolkuja sekä ohjausta ja ennakointia tukevia rakenteita on saatu koulutus kohtaamaan vahvemmin työelämän tarpeita. Samalla on luotu joustavampia oppimispolkuja aikuisille ja toimijoiden välinen luottamus ja yhteistyö on lisääntynyt.

Kymenlaakso

Metsäteollisuutta kohdannut rakennemuutos sekä vihreän siirtymän, puhtaan energian ja datatalouden investoinnit edellyttävät työvoimaa, joilla on spesifiä erityisosaamista ja kykyä toimia monialaisissa tehtävissä ja kansainvälisissä tiimeissä.

Työelämätaitona korostuvat nopea oppimiskyky, ongelmanratkaisu- ja vuorovaikutustaidot sekä resilienssi ja muutoskyvykkyys. Muutokset edellyttävä entistä nopeampia ja joustavampia ratkaisuja jatkuvan oppimisen mahdollistamiseksi, sillä yhä useammissa työtehtävissä on aiempaa osaamista täydennettävä esimerkiksi pienten osaamiskokonaisuuksien ja oppisopimuskoulutuksen avulla. (Tikkanen 2026.)

Yritykset ja elinvoima

Kaakkois-Suomi on ollut vahvasti teollisuus- ja logistiikkavetoinen alue. Rakennemuutokset, globaalit suhdanteet ja investointien epävarmuus ovat kuitenkin tehneet alueesta haavoittuvamman. Samalla uusien kasvualojen synty on ollut hitaampaa kuin kasvukeskuksissa. Kaakkois-Suomen alueelle ei ole kehittynyt vastaavaa uusien kasvualojen ekosysteemiä kuin esimerkiksi pääkaupunkiseudulle. Tämä rajoittaa mm. innovatiivisten yritysten syntyä sekä tuotantorakenteen muutosta, jotka ovat olennaisia alueen elinvoiman kehittämiseksi.

Alueen elinvoiman kannalta olennaista onkin kyky uudistua. Luovat alat voivat toimia kasvun moottorina myös Kaakkois-Suomessa. Uusia työpaikkoja ja yrityksiä on mahdollista syntyä, kunhan ekosysteemi kokonaisuudessaan tukee kehitystä. Merkkejä tästä on. Luovat alat voivat toimia myös muiden, jo vakiintuneiden yritysten elinvoiman lisääjinä mm. brändäyksen ja digisisältöjen puolesta. Kyse ei ole aina uusien yritysten perustamisesta, vaan uusien keinojen löytämisestä.

Etelä-Karjalassa ja Etelä-Savossa Saimaa tarjoaa matkailualalle monia mahdollisuuksia

Etelä-Karjalassa elinvoimaa rakennetaan yhä enemmän yhteistyön, osaamisen ja uusien kasvualojen varaan. Esimerkiksi Rauha–Ukonniemen alueen kehittäminen tähtää kansainvälisesti houkuttelevan matkailukokonaisuuden rakentamiseen, jossa yhdistyvät hyvinvointi, liikunta ja Saimaa-elämykset. Tavoitteena on luoda alueelle uusi kasvun moottori, joka vahvistaa sekä yritystoimintaa että koko maakunnan vetovoimaa.

Etelä-Savossa alueellista uudistumista haetaan matkailusta, kulttuurista ja paikallisista erityispiirteistä. Saimaa tarjoaa mahdollisuuksia kehittää uusia palvelukokonaisuuksia, kuten risteilyjä, ruokamatkailua ja tapahtumia. Matkailu on merkittävä vetovoimatekijä, mutta sen kausiluonteisuus rajoittaa toimialaa.

Kulttuuri- ja luovat alat voisivat tukea alueen houkuttelevuutta matkailukohteena. Alueelle voisi syntyä esimerkiksi taiteilijoiden ja käsityöläisten keskittymä, joka tarjoaisi niin työtiloja, näyttelyitä kuin omia myyntikanaviaankin. Saimaan vetovoima, edullinen asuminen ja saatavilla olevat työtilat voisivat herättää myös etätyöntekijöiden kiinnostusta aluetta kohtaan.

Kymenlaaksossa uudistetaan virtuaalituotannoilla

Xamkin Kouvolan kampuksen Meduusa-studioon avattu virtuaalistudio tarjoaa alan ammattilaisille ja yrityksille mahdollisuuksia kehittää toimintaansa ja luovia sisältöjä uuden teknologian avulla.

Virtuaalituotannot mullistavat elokuva- ja audiovisuaalisen alan yhdistämällä pelimoottorit, liikettä seuraavan kameran ja LED-seinät luodakseen vaikuttavia ja todentuntuisia kohtauksia.

”Virtuaalituotannot mahdollistavat kaiken kokoisille alan yrityksille villienkin tavoitteiden toteuttamisen, ja siinä haluamme olla mukana: kehittämässä, auttamassa ja mahdollistamassa.” korostaa talouden ja kulttuurin koulutusalajohtaja Petteri Ikonen. (Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu 2026.)

UUDISTUMINEN

Uskallammeko uudistua?

Kaakkois-Suomen maakunnat ovat tilanteessa, jossa hyvä tulevaisuus ei rakennu jatkamalla entiseen tapaan. Murros pakottaa tekemään valintoja: jatkammeko totutuilla poluilla vai uskallammeko kokeilla uutta. Uudistuminen ei kuitenkaan tapahdu itsestään. Se edellyttää **uskallusrohkeutta, sopeutumista, seurausten hallintaa ja uusia tapoja mitata onnistumista**. Uudistumiseen tarvitaan yhteistyötä, päätöksiä, tekoja ja kykyä nähdä mahdollisuuksia epävarmuuden keskellä. Ennen kaikkea se vaatii uskallusta kokeilla.

Keskeistä on siirtyä puheesta tekemiseen. Kun tulevaisuus on hämärän peitossa, ei päätöksiäkään voida tehdä varmuuden varassa. Epävarmuudessakin voi kuitenkin toimia. Pysähtyneisyyden ja varmuuden odottamisen sijaan tulevaisuutta tehdään testaamalla, mikä toimii ja mikä ei. Rohkeus on kykyä toimia ilman varmuutta. Kaikki kokeilut eivät onnistu, mutta ilman niitä ei synny myöskään uutta kasvua tai elinvoimaa. Uudistuminen on mahdollisuus vahvistaa alueen tulevaisuutta – jos siihen tartutaan aktiivisesti ja yhdessä.

Tulevaisuus rakentuu niille, jotka uskaltavat kokeilla. Alueen tuleva suunta riippuu kyvystä tehdä tietoisia valintoja - uudistuminen alkaa päätöksestä nähdä toisin. Tulevaisuus muotoutuu sen mukaan, miten aktiivisesti siihen tartutaan. On tarpeen nähdä alueellinen epävarmuus mahdollisuutena, ei pelkkänä riskinä, joka passivoi investoinnit muuttotappioalueilla. Kaakkois-Suomen kannalta keskeistä on, uskalletaanko tarttua mahdollisuuksiin ja rakentaa tulevaisuutta ennakoivasti, vai jäädäänkö reagoimaan muutokseen jälkikäteen.

Uskallusrohkeus

Uudistuminen ei synny pelkästä tarpeesta, vaan vaatii uskallusta toimia toisin. Kaakkois-Suomessa korostuu tarve siirtyä varovaisuudesta kohti kokeilukulttuuria, jossa uusia ratkaisuja testataan aktiivisesti ja epäonnistumiset nähdään osana oppimista. Uskallusrohkeudessa korostuu uskallus tehdä päätöksiä, jotka eivät perustu pelkästään varmuuteen, vaan myös mahdollisuuksiin. Sen pohjaksi tarvitaan sallivaa ja innostavaa toimintakulttuuria.

Etelä-Karjalassa muutetaan tarinan suuntaa uusinajattelulla ja toisintekemisellä

Etelä-Karjan maakuntaohjelman teemaksi 2026-2029 on valittu Muutamme tarinan suunnan. Sillä tarkoitetaan paitsi uutta kertomusta ja suunnan muutosta, myös uudenlaista tekemistä. Uusinajattelu näkyy kyvyssä tarkastella alueen vahvuuksia uusin silmin ja yhdistellä niitä ennakkoluulottomasti. Toisintekeminen tarkoittaa, että alueella uskalletaan rikkoa siiloja: kunnat, yritykset, oppilaitokset ja asukkaat kehittävät ratkaisuja yhdessä, rohkeasti kokeillen ja oppien. Käytännössä tämä voi tarkoittaa uusia palvelumalleja, joustavampaa kokeilukulttuuria ja sitä, että onnistumista mitataan suoritteiden sijaan vaikutuksilla. (Peuhkuri 2026.)

Etelä-Savossa uskalletaan luoda poikkeuksellista toimintaa

Savonlinnan teknologiapuisto Nohevassa toimiva Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun (Xamk) Kuitulaboratorio on poikkeuksellinen esimerkki Etelä-Savon uskallusrohkeudesta. Kyseessä ei ole perinteinen tutkimuslaboratorio, vaan pilot- ja tehdasmittakaavan innovaatioalusta, jossa kehitetään korkean lisäarvon ratkaisuja metsäteollisuuden ja biotalouden globaaleille markkinoille.

Myös Savonlinnan Oopperajuhlat ovat esimerkki uskalluksesta rakentaa ja ylläpitää korkean profiilin kansainvälistä sisältöä pienessä kaupungissa, pitkäjänteisesti ja omalle identiteetille uskollisena.

Kymenlaaksostakin voi ponnistaa maailman menestykseen

Pyhtäältä ponnistava Pomenia on Petronella Grahnin luoma yritys ja satumaailma ja esimerkki siitä, miten pitkäjänteinen luova työ voi kasvaa kansainväliseksi liiketoiminnaksi ilman suuria alkuinvestointeja. Omille lapsille kerrotuista tarinoista liikkeelle lähtenyt toiminta on kasvanut ja kansainvälistynyt määrätietoisen työn kautta. Grahn on onnistunut solmimaan yhteistyösopimuksen kansainvälisen animaatiosarjan luomisesta ja sen ympärille lisensoitavasta IP-kokonaisuudesta. Grahnin mukaan tarinankerronta on tulevaisuuden vientituote, jolle IP-oikeuksiin perustuvat kokonaisuudet tuovat mahdollisuuksia globaaliin skaalautuvuuteen. (Kaikkonen 2025.)

Kasvu vai sopeutuminen?

Valtaosassa Suomen kunnista väestö vähenee – näin on myös Kaakkois-Suomen maakunnissa. Tähän realiteettiin perustuen ei ole kannattavaa tukeutua ajatukseen jatkuvasta kasvusta sen aiemmassa merkityksessä, vaan on luotava vaihtoehtoisia tapoja tuottaa sosiaalista kestävyyttä ja alueellista vaikuttavuutta. Maakuntaohjelmissa kasvuhakuisuuden rinnalle on noussut ajatus älykkäästä sopeutumisesta, jossa keskiössä on elämänlaatu, toimivat palvelut ja arjen sujuvuus.

Etelä-Karjalassa murros on mahdollisuus

Etelä-Karjalassa kehitystä ohjaa kaksi suuntaa: toisaalta haetaan uusia kasvun lähteitä, toisaalta rakennetaan kestävää sopeutumista tukemaan aluetta murrospaineissa.

Etelä-Karjala-ohjelman kärkiteemoihin 2026-2029 lukeutuu kansainvälisten osaajien integrointi. Maahanmuuton nähdään tukevan positiivista väestönkehitystä.

Kasvun mahdollisuudet alueella kytkeytyvät uusiin avauksiin, kuten biotalouteen ja teknologisiin innovaatioihin. Esimerkiksi ilmasta proteiinia kehittävä Solar Foods kuvastaa sitä, miten alueella pyritään hyödyntämään globaaleja murroksia. Etelä-Karjalassa kasvun ja sopeutumisen yhdistäminen luo kestävää tulevaisuutta.

Etelä-Savo sopeutuu älyllä

Etelä-Savossa älykäs sopeutuminen on nostettu kehittämisen keskiöön. Maakunnassa korostetaan elämänlaatua, monipaikkaisuutta ja digitaalisten palveluiden kehittämistä. Tavoitteena on rakentaa hyvää elämää myös tilanteessa, jossa väestö vähenee.

Etelä-Savossa asutus on hajanaista, mikä vaikuttaa palvelujen saatavuuteen, koulutus- ja harrastusmahdollisuuksiin, sekä arjen yleiseen sujuvuuteen. Varsinkin väestönkehityksen ollessa negatiivista, yhteisöllisyyttä tukevilla palveluilla on vaarana heikentyä entisestään. Etelä-Savossa keskeistä on ajattelutavan muutos: kasvun tavoittelun rinnalle on tuotu realistisempi ja paikallisiin vahvuuksiin nojaava kehitysmalli. Älykäs sopeutuminen ei tarkoita luopumista tulevaisuudesta, vaan sen rakentamista omista lähtökohdista käsin.

Kymenlaakson tarve uudistua

Kymenlaaksossa kasvu ja sopeutuminen kulkevat rinnakkain vahvemmin kuin vastakkain. Maakunnassa on tunnistettu tarve uudistaa elinkeinorakennetta ja hakea aktiivisesti uusia kasvun lähteitä erityisesti vihreän siirtymän, teknologian ja luovan osaamisen kautta. Esimerkiksi Pyhtään drone- ja ilmailutoiminta sekä biotalouden ja vetyratkaisujen kehittäminen kuvastavat pyrkimystä rakentaa tulevaisuuden kasvua uusille aloille.

Kasvua haetaan aktiivisesti, mutta samalla rakennetaan kykyä mukautua muuttuviin olosuhteisiin. Tämä tekee alueesta joustavamman ja avaa mahdollisuuksia hyödyntää muutosta – ei vain selviytyä siitä.

Tahattomat seuraukset – mitä uusia ongelmia nyt luodaan? (do no harm)

Nopeat muutokset ja ratkaisut synnyttävät usein vaikutuksia, joita ei ole osattu ennakoida. Teknologian kehitys, taloudelliset päätökset ja yhteiskunnalliset muutokset voivat ratkaista yhden ongelman, mutta samalla luoda uusia. Toisaalta haasteiden kääntäminen voimavaraksi voi tuoda uusia mahdollisuuksia. Aluekehityksessä korostuu tarve ymmärtää päätösten kokonaisvaikutuksia. Tahattomat seuraukset ovat väistämätön osa muutosta – niitä on kuitenkin hyvä pystyä tunnistamaan, ennakoimaan ja hyödyntämään.

Etelä-Karjalassa mietitään kehityskulkujen vaikutuksia

Menestys alkaa ennakoinnista -tilaisuudessa 11.12.2025 futuristi Perttu Pölösen puheenvuoro nosti esille sekä disruptiivista ennakointia että tahattomia seurauksia. Näitä monesti hyvää tarkoittavien kehityskulkujen yllättäviä vaikutuksia tarkastellaan usein liian vähän, vaikka ne voivat pitkällä aikavälillä muuttaa kehityksen suuntaa merkittävästi. Tahattomien seurausten tarkastelu ei ole pelkästään riskien hallintaa, vaan myös mahdollisuus: ymmärtämällä muutoksen kokonaiskuvaa voidaan löytää uusia suuntia ja vahvistaa alueen kykyä sopeutua ja uudistua.

Etelä-Savossa kiinnitetään huomiota ennakoivaan vaikutusten arviointiin

Etelä-Savossa tahattomat seuraukset näkyvät erityisesti palveluverkon muutoksissa ja digitalisaation etenemisessä. Palveluiden keskittäminen ja siirtyminen verkkoon parantavat tehokkuutta ja saavutettavuutta monille, mutta samalla ne voivat heikentää palveluiden saavutettavuutta niille, joilla ei ole digitaalisia valmiuksia tai mahdollisuutta liikkua pidempiä matkoja. Tämän seurauksena kunnissa on alettu kiinnittää enemmän huomiota ennakoivaan vaikutusten arviointiin: päätöksiä pyritään tarkastelemaan eri väestöryhmien näkökulmasta ennen niiden toteuttamista.

Kymenlaaksossa ennakointi takaa elinvoimaa

Kymenlaaksossa tahattomat seuraukset liittyvät vahvasti teollisuuden rakennemuutokseen ja uusiin investointeihin. Perinteisen teollisuuden supistuminen on vapauttanut tilaa uusille toiminnoille, mutta samalla jättänyt jälkeensä tyhjentyviä teollisuusalueita ja osaamisvajeita. Uudet vihreän siirtymän ja teknologian hankkeet edellyttävät uudenlaista osaamista ja infrastruktuuria, mikä voi aiheuttaa pullonkauloja työmarkkinoilla ja aluekehityksessä.

Alueella onkin alettu korostaa ennakointia ja varautumista osana kehittämistä. Esimerkiksi koulutuksen, yritysverkostojen ja julkisten toimijoiden yhteistyötä vahvistetaan, jotta muutoksiin voidaan reagoida ajoissa. Tavoitteena on tunnistaa ohjata kehitystä niin, että uudet avaukset eivät synnytä hallitsemattomia sivuvaikutuksia, vaan tukevat alueen kokonaisvaltaista elinvoimaa.

Rahat vai hyvinvointi – millä kehitystä mitataan?

Taloudellinen kasvu on pitkään ollut keskeinen mittari alueiden kehitykselle. Yhä useammin rinnalle nousee kuitenkin kysymys: mittaammeko oikeita asioita? Raha ja taloudellinen tehokkuus eivät yksin kerro ihmisten hyvinvoinnista, elämänlaadusta tai alueen todellisesta elinvoimasta. Kaakkois-Suomessa tämä jännite näkyy erityisen selvästi tilanteessa, jossa väestö vähenee, mutta hyvinvointia pyritään silti ylläpitämään ja vahvistamaan. Ilmiötä tarkastellaan, koska päätökset perustuvat usein mitattaviin asioihin. Jos mittarit painottavat vain taloutta, jäävät helposti varjoon ne tekijät, jotka tekevät arjesta toimivaa ja merkityksellistä. Samalla avautuu mahdollisuus tarkastella kehitystä uudella tavalla: mitä jos alueen menestystä mitattaisiin enemmän hyvinvoinnin, osallisuuden ja elämänlaadun kautta? Hyvän esimerkin tällaisesta talousajattelua haastavasta muutoksesta tarjoaa donitsitalous. Siinä taloudellista kehitystä tarkastellaan ekologisten rajojen ja ihmisten hyvinvoinnin tasapainona. Ajattelun ytimessä on kysymys: miten voidaan rakentaa elinvoimaa niin, että sekä ympäristö että ihmiset voivat hyvin?

Etelä-Karjalassa ekologinen hyvinvointi tarjoaa mahdollisuuksia talouskasvuun

Etelä-Karjalassa raha ja hyvinvointi kytkeytyvät vahvasti vihreän siirtymän ympärille. LUT-yliopiston tutkimus ja kehitystyö uusiutuvan energian, vetytalouden ja energiatehokkuuden parissa rakentavat mallia, jossa ekologinen kestävyys toimii taloudellisen kasvun perustana. Alueella kehitetään ratkaisuja, jotka vähentävät päästöjä ja luonnon kuormitusta, mutta samalla synnyttävät uutta liiketoimintaa, investointeja ja osaamista.

Ajattelutapa kääntää perinteisen asetelman toisin päin: ympäristö ei ole talouskasvun rajoite, vaan sen mahdollistaja. Etelä-Karjalassa pyritään rakentamaan elinvoimaa, jossa ekologinen hyvinvointi – puhdas luonto, kestävä energiantuotanto ja resurssiviisaus – tukee pitkällä aikavälillä myös alueen taloudellista menestystä ja vetovoimaa.

Etelä-Savo

Etelä-Savossa hyvinvoivat ihmiset, toimivat yhteisöt ja merkityksellinen työ luovat perustan myös taloudelliselle menestykselle. Tämä näkyy alueella panostuksina työelämän laatuun, yhteisöllisyyteen ja osallistumisen mahdollisuuksiin.

Etelä-Savossa luonto, vesi ja monipaikkaisuus muodostavat perustan kehitykselle, jossa hyvinvointi ja ympäristö kulkevat käsi kädessä ja luovat elinvoimaa alueelle.

Kymenlaakso

Kymenlaaksossa raha ja hyvinvointi konkretisoituvat arjen ratkaisuissa, joissa olemassa olevia resursseja hyödynnetään uudella tavalla. Esimerkiksi Elementit-E:n siirrettävät rakennukset mahdollistavat tilojen muuntamisen elinkaaren aikana – koulu voi muuttua vanhusten asumiseen sopivaksi tilaksi ilman, että rakennus jää tyhjilleen. Tämä yhdistää taloudellisen tehokkuuden ja sosiaalisen kestävyyden.

Tilannekuvasta tulevaisuuteen

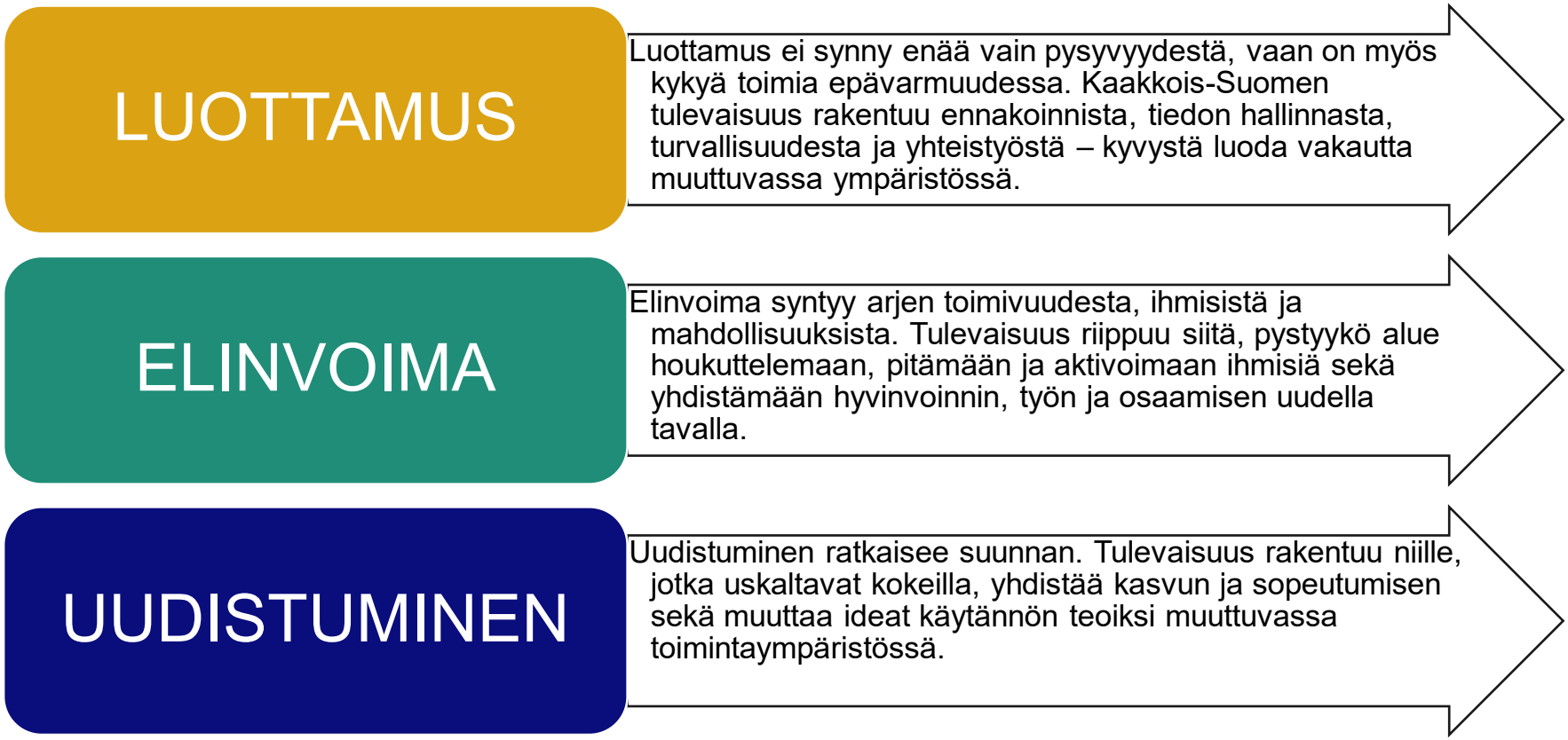

Lähdeluettelo

KaakkoACT-hankkeen sisäisten työpajojen ja ilmiötarkastelun tuloksia on täydennetty seuraavilla lähteillä:

Etelä-Savo Ennakoi. s.a. Osaamisen tilannekuva. Saatavissa: https://esavoennakoi.fi

Etelä-Savo Ennakoi. s.a. Väestö ja monipaikkaisuus. Saatavissa: https://esavoennakoi.fi

Etelä-Savon maakuntaliitto. 2026. *Etelä-Savon maakuntaohjelma 2026–2029*.

Hannus, T. 2026. Ensin hyvinvointialue vähensi väkeä rajusti, sitten irtisanottujen puhelimet alkoivat soida. Yle. Saatavissa: https://yle.fi/a/74-20214920

Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu. 2026. *Xamk ja Jussi-gaala yhteistyöhön – yhdessä elokuva-alan tulevaisuutta kehittämässä*. Saatavissa: https://www.xamk.fi/xamk-ja-jussi-gaala-yhteistyohon/

Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu. s.a. *Kuitulaboratorio, Savonlinna*. Saatavissa: https://www.xamk.fi

Kaikkonen, R. 2025. Luova aineeton omaisuus on vientituote: Pomenia ja Pikku Kettu tähtäävät globaaliin menestykseen. Kaakkois-Suomen elinvoimakeskus. Saatavissa: https://elinvoimakeskus.fi/w/luova-ip-on-vientituote-pomenia-ja-pikku-kettu-tahtaavat-globaaliin-menestykseen-kaakkois-suomi-

Kaisto, V. 2024. *The Finnish-Russian borderland as a lived space: Perceptions, experiences, and identities in everyday life*. Saatavissa: https://erepo.uef.fi/items/614da797-e9a6-499f-87de-1e683be64adf

Kuntaliitto. s.a. Älykäs sopeutuminen. Saatavissa: https://www.kuntaliitto.fi

LAB-ammattikorkeakoulu. 2026. *KaakkoACT – ennakoiva tieto toiminnaksi*. Saatavissa: https://lab.fi/fi/projekti/kaakkoact-ennakoiva-tieto-toiminnaksi

LAB-ammattikorkeakoulu. 2026. *Rajaton/Rajat on – ennakoiva työpaja vaihtoehtoisista tulevaisuuksista Kaakkois-Suomessa 5.2.2026*. KaakkoACT-hanke.

Luccioni, S., Jernite, Y. & Strubell, E. 2025. Tekoälykyselyiden energiankulutus verrattuna hakukoneisiin. Saatavissa: https://arxiv.org

Mikkelsson, M. 2026. Haastattelu. Traficom.

Nordberg, V. 2024. Tekoälyn julkinen häpeä. Saatavissa: https://www.sytyke.org/green-ict/tekoalyn-julkinen-salaisuus/

Nuutinen, A. 2025. Sopeudu ja opi uutta – tulevaisuuden työntekijän ominaisuuksia. Saatavissa: https://blogit.lab.fi/labfocus/sopeudu-ja-opi-uutta-tulevaisuuden-tyontekijan-ominaisuuksia/

Peuhkuri, L. 2026. Haastattelu. Etelä-Karjalan liitto.

Pölönen, P. 2025. Menestys alkaa ennakoinnista – tulevaisuusajattelu kilpailuetuna. Keynote-puheenvuoro 11.12.2025. KaakkoACT-hanke.

Rantala, S. 2026. Haastattelu. Savo Defence.

Savo Defence. s.a. *Security and industry network of Savo, Finland*. Saatavissa: https://savodefence.com/about-us/project/

Savonlinnan Oopperajuhlat. s.a. Saatavissa: https://operafestival.fi

Sitra. 2025. Heikot signaalit. Saatavissa: https://www.sitra.fi/ennakointi/heikot-signaalit/laheta-heikko-signaali/

Tikkanen, S. 2026. Haastattelu.

Vahvanen, J. 2024. Onko tekoäly vihreää? Saatavissa: https://blog.se.com/fi/digitalisaatio/2024/10/onko-tekoaly-vihreaa/

Westman, S. 2026. Haastattelu.